

Efterretninger fra Laaland.

Under ovenstaaende Titel er i nærværende Tidsskrifts 3. Række, VI. Bind meddelt en Del kirkehistoriske Bidrag, især hentede fra Povl Rogers indholdsrige haandskrevne Samlinger om Laaland. Hvad her følger, er en Fortsættelse, der ventes afsluttet i et følgende Hefte.

I.

Adkomstbreve for Præstekaldene i Fuglse Herred.

Følgende Registratur indholder Udtog af Breve, som for største Delen nu ere tabte, og den er saaledes af ikke ringe Værd i historisk og topografisk Henseende. Det er Povl Rogers Udtog af Hr. Jørgen Christiærnsens Provstebog. Naturligvis vilde det have været langt at foretrække, om vi havde kunnet lægge selve Provstebogen til Grund for Meddelelsen. Men den er desværre forlængst tabt, saa maa vi endda være tilfredse med, at den flittige Rogert i sin Tid har gjort Uddrag af den¹⁾. Hans Retskrivning var der ingen Grund til at bevare; men hvor sjældne Ord, mærkelige eller tvivlsomme Udtryk forekom, ere de nøjagtig gjengivne efter Haandskriftet samt fremhævede ved Anførelsestegn, eller en Forklaring tilføjet i Parenthes i Texten eller i en Anmærkning under samme.

¹⁾ Thottske Saml. 730 Fol., S. 321—25.

*Udtog af den Fortegnelse over Kirkernes, Præsternes og Deg-
nenes Adkomstbreve, Tillæg og Indkomster i Fuglse Herred,
som findes i sal. Provst Jørgen Christensens Provstebog, skreven
Aar 1563.*

Hillested.

Præstegaarden har 16 Breve, som Provsten annammede til sig, da han var der at befordre Hr. Peder Cortsens¹⁾ Kald 1563, første Søndag efter Mortens Dag; hvoraf de 5 ere Pergamentsbreve og de 11 Papirsbreve.

Nr. 1, dat. 1428 næste Tirsdag efter S. Michels Dag paa Landemode, lyder paa en Sjølegavejord, som Jens Bonde gav for sig og sine Børn til Hillested Præstebord, og blev dømt at være til samme Præstebord.

Nr. 2, om samme Sag, udgiven af Fulgse Herredsting 1429.

Nr. 3, dat. 1437, lydende om en Ager, som ligger sønden næst til Grymmers Kilde, som Niels Spuor trættede paa.

Nr. 4, udgivet af Fuglse H. Ting 1439 paa et Bol i Hafverløche By i Østofte Sogn, som ligger til Hillested Præstebord.

Nr. 5, et Nævn om samme Sag. NB. Disse Breve vare erhvervede af Hr. Henning Æskesen, en duelig og »herdug« Mand, som kjendt er.

Papirsbreve. Nr. 1, dat. Aaleholm 1534, Søndagen næst efter vor Frue nativitatis, lydende, at Hr. Otto Krumpen forligte Hr. Jørgen, Sognepræst i Hillested, med Sognemændene om Præsteskovene etc.

Nr. 2, 3, 4, 5, som ere Adkomster paa en Ager og Rude Engen, er forhvervet 1468 af den daværende Sognepræst, Hr. Hans Jensen.

Nr. 6, som lyder, at Beboerne paa den saakaldte Abelds-

¹⁾ Se Ny kirkehist. Saml. II, 761—2. Kbhvns Univ. Hist. II, 734—6.

gaardstoft har ikke holdt »Ting Red«¹⁾; er forhvervet af Hr. Peder Ipsen.

Nr. 8, 9, 10 angaaende Præstegaardens Tilliggende, forhvervet af Hr. Jørgen Nielsen 1540.

Nr. 11, om en Ager ved »Hafve Vaadet«, dat. Laalands Landsting, 1550 udgivet, er forhvervet af Hr. Knud i Hillested.

Fuglse.

Præstegaarden har 15 Ejendomsbreve, deraf:

Nr. 1, et Pergamentsbrev, dat. 1450, Fredagen næst efter vor Frue Dag Visitationis, udi Maribo Brødre Taleport, lydende, at Fuglse Præst kan med Rette »frie 100 Lofsvin« paa tvende Enemærker, naar Olden er til, og kaldes samme tvende Enemærker: Kirkeskov og Præstevænge.

Nr. 2 er et Tingsvidne af Fuglse Herreds Ting, dat. 1449 den Tirsdag næst for S. Clemens Dag, og lyder det Brev om en uvillig Aasyn paa Præstevænge og Kirkeskov, hvad samme Vænge kunde taale til Oldensvin, naar Olden var. Hvilke Aasynsmænd vidnede, at Præsten kunde i samme Vænger »frie 100 Lofsvin«. Saa lygte og samme Brev, at Præsten kunde fri tage sine Svin af noget om-liggende »Fald«²⁾.

Nr. 3, et perg. Tingsvidne om Nævn paa noget Gods i Flordrup, hvorudi Fuglse Præst sværges »Ervedet« til Landgildet til evindelig Eje; dat. 1448, Tirsdagen for purificationis Mariæ.

¹⁾ Formodentlig Tingridt (eller Tingrider). Om Betydningen af dette Ord bemærker P. Rogert etsteds i sine Samlinger: »Det var i for-dums Tid Skik, at hvert Sogn (i Laaland), som laa under Lands-tinget, sendte et ridende Bud did, hvor Landstinget holdtes, for ved samme Bud at blive underrettet om, hvad der passerede ved Landstinget; og den, som saaledes var i Sognets Ærende, blev kaldet en Tingrider. Naar samme kom fra Landstinget, under-rettede han sit Sognefolk By fra By hvad ved Landstinget den Gang var forløben«.

²⁾ Blandt de forskellige Betydninger, »Fald« har i det ældre Sprog (Kalkar, Ordbog over det ældre danske Sprog I) synes »Jordstykke ell. Ager« bedst at passe her.

Nr. 4, et perg. Brev, er et Vidnesbyrd, givet af Domprovsten i Laaland i Fuglse Kirkes Vaabenhus Aar 1447, næste Tirsdag efter Julehelligt, lydende om nogen Fuld-mægtige, gjorde af Konning Christoffer, skulde overvære, at den Nævn skulde gaa retteligen og skjelligen, og siden hende stadfæste etc. Hvilke hørte, at Hr. Michel Grubbe fremgik for samme Fuldmyndig og Nævnsmændene med skjellig Bevisning, at det Gods i Flordrup hører med al Rette til Fuglse Præstegaard.

Nr. 5 er et Landemodesvidne givet i Tirsted Kirke, dat. 1433 Tirsdagen næst efter Trinitatis Søndag, lydende, at 12 Dannemænd af Fuglse Sogn haver svaret i Sandingen, at det Gaardsædegods, som kaldes Pudevaars Jord, hører med Rette til Fuglse Præstegaard.

Nr. 6, Hr. Oluf Axelsens Brev, i Vallø, Ridder, givet paa Aaleholm 1445 feria 3 pascæ, lydende, at han haver givet sit Minde til, at hans Hustru Johanne haver opladet og fra sig antvordet det Gods, som hørte til Fuglse Præstegaard og Kirken, »som Uge ervedt« Peder Mortensen i Flordrup gjorde til Kjerstrup; item en Kirkejord, som Jens Marcussen haver; item et Byggested, som kaldes Pudevaars Jord, fordi det med Rette hørte til Præstegaarden.

Nr. 7, Hr. Michel Grubbes egen Bekjendelse, dat. MCD.¹⁾, lydendes, at han med sine Sognemænds Samtykke haver bevilget til Fuglse Kirkes Bygning hver 3die Oldensvin af de tvende Enemærker, Præstevænge og Kirkeskov.

Nr. 8. Jens Pedersen, Foged paa Kjerstrup etc. dat. 1446; lyder om den Mening og Opladelse, som det sjette Brev.

Nr. 9, Biskop Mogenses Brev, som deler og dømmer om Tiende af nogen Jord mellem Fuglse og Jærendelef Præster, dat. 1463²⁾.

¹⁾ Dette Aarstal kan neppe være rigtigt, da Michel Grubbe først senere var Præst her (s. ovf.).

²⁾ Dette Brev findes trykt efter Originalen, i Danske Mag. II, 10—11.

Alle disse Pergamentsbreve forhvervede Hr. Michel Grubbe, Sognepræst til Fuglse Kirke, en drabelig Mand og »herdug«, som paakjendes.

Papirsbreve ere 6. Nr. 1, Biskop Henniches udi Odense etc. Magt og Befalings Brev, dat. 1446 in profesto inventionis sanctæ Crucis, lydende, at Hr. Michel Grubbe skulde paa Bispens Vegne forsvare det Gods, som ligger til Fuglse og Thorslunde Kirker.

Nr. 2, et Forbudsbrev af samme Biskop, dat. 1440 in profesto St. Michaelis Archangeli, lydende, at ingen under Band skulde bevare sig med St. Laurentii Toft, som ligger udi Bøserup, som Henning Skræder bebygte og paabor.

Nr. 3 er et Sognevidne udgivet af Thorslunde Sognestevne, under Datum 1534 den Søndag næst efter St. Augustini Dag, lyder om et Spørgsmaal til alle Sognemændene, om nogen haver hørt Ile eller Kjære paa noget af den Jord, som ligger til Thorslunde Præstegaard. Dnus Johannes piæ memoriæ.

Nr. 4 er et Tingsvidne udgivet paa Musseherreds Ting, dat. 1553 den Torsdag næst efter St. Galli Dag, om en Jord, som ligger i Onderup og skylder $\frac{1}{2}$ Pund Byg til Fuglse Præstegaard, og haver samme Jord ligget til Fuglse Præstegaard i 30 Aar.

Nr. 5 er et Vidnesbyrd, udgivet af Birgitte Mortensdatter i Flintinge, under Datum 1555, lydendes, at hun og hendes Søn Jørgen Olsen haver fæst en Ørtug Land af Præsten i Fuglse, og giver aarligen deraf til Skyld 1 Tønde Byg til samme Præst og ingen anden.

Nr. 6 er et Vidnesbyrd, udgivet af Jens Pedersen i Flintinge, under Datum 1529, i hvilket han bekjender at have haft samme Ørtug Land af Fuglse Præst og ydet til Fuglse Præstegaard aarligen 1 Td. Byg.

Præstegaarden haver af Arilstid haft Herlighed over alt Godset, som dertil ligger, item af Thorslunde Præstegaard kvit og fri uden al Gjensigelse¹⁾.

¹⁾ I Hdskr. staar: Gjengivelse.

Bona mensalia eller Landgilde er 12½ Pund Byg 5 Skp., 1 Pund Havre 5 Skp., herudi er beregnet Præstegaardens Landgilde af Thorslunde.

Tjenere til Fuglse Præstegaard 6 og Landgildepenninge 3 Mk. Præstegaardsagre er »ni sinde tinge« Skjepper og Eng 10 Læs. Almissekorn 3 Pund. Helmissepeng 12½ Mk. 1 Sk. Decimantes i begge Sogne 67. Inventarium: 1 Bord, 2 Bænke.

Kirken.

Kirkejord er 7 Skp. Land. Her foruden er et Stykke Jord, som kaldes vor Frue Jord, af hvilken plejede at holdes Gildeslys; den Jord haver Hans Lavritsen i Værge og vil hverken vise hende fra sig ej heller give Landgilde deraf til Kirken. Fra denne Kirke er undrykt 3 Pund Byg aarlig Landgilde, og beviser Provstens Hr. Peder Rasmussens Kirkeregister, at velb. Anders Gøje skulde det have fra Kirken.

Thorslunde Kirke¹⁾.

Provstens Register beviser med hans egen Haandskrift, at denne Kirke haver ombaarret (o: savnet) aarlig Landgilde 2½ Pund Byg, hvilke velb. Anders Gøje skulde (o: skal have) oppebaaret.

Bursø og Krønge Sogne.

Bursø Kirkejord er: vor Frue Jord, skylder aarlig 1 Pd. Byg; item en Ager, kaldes Krysm²⁾ Ager, skylder 2 Grote etc. Saa meget som man forfarer af Kirkebogen, endog det er vanskeligt at læse, gives der tilkjende, at Bursø Kirke skulde have ombaarret 2 Pund Skyld, hvilke man mener, Anders Gøje skulde have.

Krønge Kirke har ingen Ejendomsbreve uden Kirkebogen. Kirkejord er 9 Skp. og ved 4 Læs Eng i alle Marker og en Skovlund, som kaldes S. Karine Lund.

¹⁾ Da Annex til Fuglse.

²⁾ Denne Ager er da formodentlig givet til Krysm (o: Salve), som brugtes i den katholske Tid.

Præstegaarden.

Kirkebogen giver tilkjende, at Præstegaarden haver haft bona mensalia, 4 Pund, nogen Tid forleden siden, men nu er borte, et dicunt, quod sint sub ditione Andreæ Gøje.

Præstegaarden har ingen Breve om Præstegaards Jord og Tillæg. I Kirkebogen findes heller intet derom. Men ellers findes ved Præstegaarden 2de kgl. Breve.

Det ene givet af Fred. I, dat. 1531, lydende, at Kong Frederik annekterede Horeby og Bursø.

Det andet er Kong Christiani 3^{ti}, dat. 1555, lydende, at Bursø skal være Annex til Horeby, og Krønge tillukt¹⁾.

Jærindelev og Oulstrup.

Præstegaarden har 2 Tjenere, skylder aarlig 2¹/₂ Pund Byg og 18 β, og har altid haft Herligheden.

Oulstrup har 4 Pergamentsbreve:

Nr. 1, dat. 1448 anden Dag Conversionis sancti Pauli, lydende paa to Gaarde, som ligge i Jærindelev og hører til Oulstrup Kirke; samme 2 Gaarde yde 4 Pund Byg.

Nr. 2, dat. 1463 af Fuglse Herreds Ting, lydende om et Byggested i Engebølle, skylder ¹/₂ Pund til Oulstrup Kirke.

Nr. 3, dat. Fuglse Herreds Ting 1471, lydende om et Gaards Rum, liggende i Biernese, til Oulstrup Kirke skylder 6 Skilling.

Nr. 4 er et Nævn-Brev, givet i Horeby Kirke, om de 2de Gaarde i Jærindelev, dat. 1437.

Oulstrup Kirke har 8 Tjenere, skylder 5¹/₂ Pund Byg, ¹/₂ Pund Rug.

Taagerup Kirke

har ingen Ejendomsbreve²⁾; men i Kirkebogen findes dens Ejendomme forklaret.

¹⁾ Se Danske Kirkelove I, 424.

²⁾ Et Afladsbrev af 1470 for Taagerup Kirke findes hos Trojel, Gamle Efterretn. om Fuglse Hrd. I, 25 f.

Præsten har ingen Ejendomsbreve, og i Kirkebogen findes intet om hans Tillæg. Han har 1 Tjenere, skylder aarlig 1 Pund Byg og 25 Skilling.

Ringsebølle¹⁾ eller Eyeby Kirke.

haver 7 Pergamentsbreve:

Nr. 1 er givet af Domprovsten og Præsten i Nakskov, ved Navn Hr. Conrad, givet udi almindelig Landemode udi Tirsted, dat. 1428, lydende, at hvis Gods Hr. Henrik, Sognepræst i fordum Tid i Rødby, havde af Ringsebølle Kirke, det havde han med Kirkeværges og Sognemænds Minde og Tilladelse.

Nr. 2, givet af samme Provst, under Datum 1426²⁾ anden Dag Botulphi, at Bisp Hans af Odense hørte i Rette Sognepræsten af Rødby og Kirkeværge og Sognemænd af Ringsebølle, hvor Sognepræsten er da bekjendt (∴ tilstod), at hvis han havde af Ringsebølle, det havde han med Villie og Venskab og ikke med Rette.

Nr. 3, et Landstingsvidne, lydende om et Brevs Fornyelse i den Mening, som de 2de første, under Dat. 1414 in profesto Corporis Christi.

Nr. 4 er givet af Biskop Nafne udi Odense, dat. 1437, lydende, at Hr. Niels Offesen, Sognepræst udi Rødby, og Eyeby Kirkeværger og Sognemænd var i Rette om Jord, som ligger til fornævnte Eyeby Kirke, og blev de saa forligte, at samme Præst skulde beholde i sin Tid det Gods, som ligger i Rødby etc. Item der til med skal han have i sin Tid en Ager af Eyeby Kirke i sin Livstid for Vin og Offledt (∴ Oblat) at holde til Eyeby Kirke uforsømmeligen; men naar den Præst afgaar, da skal samme Gods og Ager [komme] til Kirken igjen.

¹⁾ Ringsebølle var før Reformationen et eget Pastorat; men 1539 annekteredes det til Rødby (se Danske Kirkelove II, 7—8).

²⁾ Da Biskop «Hans» (∴ Johannes Avonis eller Jens Ovesen) døde 1420, er Provstens Brev, om Aarstallet er rigtigt, udstedt flere Aar efter Biskoppens Død.

Nr. 5, givet af Fuglse Herredsting 1436, lydendes, at 16 Mænd, Riddersmænds Mænd og Bønder, svore Ringsebølle Kirke sit Gods til, som Hr. Heli, Sognepræst i Rødby, og Ringsebølle Kirkeværge trætte om, med mere, som det Brev indeholder.

Nr. 6 er et Landstingsvidne, givet Aar 1490, Onsdagen næst for S. Joh. Baptistæ Dag, lydende som det forestaaende Tingsvidne om det Nævn paa Ringsebølle Gods.

Nr. 7, et Skjødebrev, dat. 1414, hvorved Hr. Henrik Vordenberg, Ridder, skjødede til Eyeby Kirke og til Præstebordet ibid. 3 Gaarde og Gods etc. Hvor de ligge og hvad de skyldte, formelder Brevet videre; og gik dette Skjøde paa Aalevad i Bisp Hans' af Odense Nærværelse.

Her foruden findes tvende Papirsbreve, det ene er Hr. Helle Andersens Bekjendelse, lydende, hvor meget han haver haft af Eyeby Gods og Jord, og det med Kirkeværges Villie og Samtykke. Det andet lyder, at Degnen Hans Ibsen havde en Ager af Kirken i Ringsebølle for at holde Salt¹⁾ og Røgelse. — Disse Breve er meste Parten fordærvede af Forsømmelse.

Egeby Kirke har 10 Tjenere, som skyldte i alt 12 Pd. Byg og 10 Skjepper aarlig.

Rødby

Præstegaards Jord til Ringsebølle er 10 Punde-Land; Eng 20 Rødby-Læs. Præstegaards Jord til Rødby er 4 Punde-Land; Eng 12 Læs, salt og færsk. Kapellanen er tillagt en Jord, kaldes Presinge Vraa, 12 Skjepper Havreland, 6 Læs Eng og et halvt Pund Byg aarlig.

Seddinge

har 5 Pergamentsbreve og 2 Papirsbreve:

Nr. 1, et Lavhævds [Brev] af Laalands Landsting, under Dat. 1538, lydende om en Lavhævd paa al Jord og Ejendom til Seddinge Kirke.

¹⁾ Anvendtes ved Exorcismen.

Nr. 2, et Herredstings Vidne af Fuglse Herred 1491, lydende om en Lov paa Lavhævd paa al den Jord, som ligger til Seddinge Kirke, bygt og ubygt.

Nr. 3, et Tingsvidne af Fuglse Herredsting, givet under Dat. 1498, lydende paa $\frac{1}{2}$ Pund Skyld, som ligger i Nørre-marken og hører til Seddinge Kirke.

Nr. 4, Erik Matzens Brev af Seddinge Gaard, udgivet 1507, lydende om et Pund Skyld af en øde Jord, som ligger i Bukkehave Marker, hvilket han haver undt og tilladt Seddinge Kirke, dog saa at Forsvaret skal være hos ham og hans Arvinger.

Nr. 5 er et Laalands Landstings Vidne, givet under Dat. 1498, lydende om $\frac{1}{2}$ Pund Skyld, som gaar af en Gaard, som ligger i Nørre-mark og hører til Seddinge Kirke, og haver ligget dertil i 50 Aar og mere, og er samme kommen af den frie Jord i Nørrefang og ikke af Bondejord.

Nr. 6, et Papirsbrev, er et Laalands Landstings Vidne, dat. 1539, lydende om »een Hydager« imellem Norge og Dansted, som skylder 1 Tønde Byg, hvorledes han er dømt til Seddinge Kirke.

Nr. 7 er om samme Materie.

Kirken haver 6 Tjenere, som give aarlig Landgilde $5\frac{1}{2}$ Pund Byg; foruden Kirkejord, som skylder 30 Skjepper.

Nebbelunde

Præstegaard haver 6 Pergamentsbreve og 7 Papirsbreve.

Nr. 1 er en Landstingsdom udgiven 1533, hvorved 1 Pund Skyld, liggende i Lille Seddinge Mark, var dømt fra velb. Erik Dou¹⁾ og til Nebbelunde Præstegaard.

Nr. 2 er og et Dombrev af Laalands Landsting 1539, lydende paa samme Pund Skyld som det første.

Nr. 3, et Tingsvidne af Fuglse Herredsting 1460, lydende om Frihed paa Oldengjæld paa Seddinge Skov og paa de Skove, som »Skovlob« have paa Seddinge Fang.

¹⁾ Daa?

Nr. 4 er et Sognevidne, givet paa Seddinge Sognestevne 1457, lydende, at Præsterne til Seddinge Kirke have nydt Ildebrand, Hegnedskov og Husbygning til Præstegaarden af Seddinge Skove.

Nr. 5 er et Tingsvidne, givet paa Mariebo Borgestutning 1469, lydende at Nebbelunde Sognepræst har haft Skovshug til Skjellighed saa vel i de Skove, som de have ikke »Skovloben« ved, som ellers etc., saa vidt Sognefanget rækker, uden i Enemærker.

Nr. 6, en Dom af Fuglse Herredsting 1563, lydende om to Skovhug paa Nørre og Tofte Skove.

Item 5 Papirsbreve, hvoraf de 4 lyde om det Pund Skyld af den Jord i Lille Seddinge Mark, som før er meldt. Nr. 5 er et Lavhævd, givet af Fuglse Herredsting 1532, lydende paa Præstens Tilliggelse. Nr. 6 er en Landstingsdom paa Almissekorn og Hellemissemad og anden gammel Rente.

Tirsted og Skjørringe.

Kirken haver ingen Ejendomsbreve; men i Skjørringe Kirkebog findes noget om dens Tillæg. Tirsted har ingen Kirkebog, noget sligt er skrevet udi.

Præstens Gaard har 5 Pergamentsbreve.

Nr. 1, et Sognevidne, givet under Datum 1473¹⁾, lydende om fri Skov i Tying Eskemose til Ildebrand, Husbygning og fri Oldengjæld for de Tofte, som ligger i Synder Tirsted etc. som er ret skovløben Jord, og er Præsten af Tirsted fuld Lodsejer i forskrevne Tying Eskemose.

Nr. 2 er et Landmodesvidne, dat. 1490, lydende om en Ager, som Hans Skynder talte paa etc., som ligger i Smedes Løkke. Item om en Hævd efter Kirkeloven paa hvis Jord, Ager, Eng, Skov og Mark, som ligger i Tirsted Sogn, undtagen nogen Jord, som er indskreven i Messebogen etc. til Løsen.

¹⁾ En endnu bevaret Afskrift af dette Brev, der senere skal meddeles, har Aarstallet 1470.

Nr. 3, et Herredstings Vidne af Fuglse Herredsting, under Dat. 1473, lydende om en Aasyn paa skovløben Jord til Tyrings Eskemose etc. hvilken fornævnte Aasyn, som sagde Præsten af Tirsted til fri Ildebrand, Husbygning og fri Oldengjæld. Item lyder og samme Brev paa fri Skov til en anden Toft.

Nr. 4, et Skjødebrev, latinsk, givet paa almindelig Landemode i Tirsted Kirke, under Datum 1382, lydende om Rubbeløkke, som er skjødet til Præstebordet i Tirsted¹⁾.

Nr. 5, givet 1498, lydende om nogen Jord, som er given til Tirsted Kirke.

Nr. 1 af Papirsbrevene er givet paa Tirsted Sognestevne 1534, lydende om Tiende af Dansteds Gaard til Præsten i Tirsted.

Nr. 2, et Sognevidne, givet af Tirsted Sognestevne 1547, lydende om en Bolig, som Rasmus Laursen paaboede etc. hvilken har været 50 Aar ved een Plov og Landgilde og givet Almissekorn.

Præstegaards Jord til begge Sogne er 10 Pund Land 10 Skp. og 25 Læs Eng. Præsten har 4 Tjenere, som skyldte aarlig 5½ Pund Byg, og de 3 give aarligen Landgildepenge, hver 18 β, og haver Præsten Herligheden af Arilds Tid. — Decimantes ere i begge Sogne 65.

Torpe²⁾ Kirke.

Præsten har ingen Ejendomsbreve, ingen bona mensalia.

Præstegaardsjord i alle Marker er 6 Pund Land og 5 Læs Eng. Decimantes 34. Inventarium: 1 Træseng med 1 Fjel, 1 Plovspindel, 1 Plovtist af Jern, 1 Bord ved 4 Alen langt, 1 gammelt Skab.

Kirkens Indkomst findes alsammen mærkelig nok skreven i Kirkebogen.

¹⁾ Dette ret mærkelige Brev, der viser, hvorledes Rubbeløkke er blevet Præstegaard for Tirsted Sogn, findes trykt hos T. Trojel, Gamle Efterretninger om Fuglse Herred, II, 7 ff.

²⁾ D. e. Vejleby.

Kirken har 2 Tjenere, skylder hver aarlig $\frac{1}{2}$ Pund Byg og 18 β eller 2 β grot. Kirken haver og en liden Skov, kaldes Vejleby Kirkeskov. Almissekorn 1 Pund 4 Skp. Af Smaajord eller «Styffjordt» haver Kirken 1 Pund 11 Skp. og det aarligen. Desuden aarlig Landgildepeng, som beløber sig i en Summa 11 Mk. 3 Sk. 1 Alb. Almissekorn 1 Pund 4 Skp.

Aageby Kirke,

som er Annex til Lande i Sønderherred, har ingen Ejendomsbreve eller Kirkebog om Kirkens Ejendom og Rente. Har 4 Tjenere, som skylder hver aarligen 1 Pund Byg; den ene giver 12 β Landgildepeng; de 2 give 14 Mark Vox, den ene 6, den anden 8 Mark. Item en øde Jord, Hans Boesen i Kortrop haver, og skylder 1 Pund Byg og intet mere. Item af andre smaa Jord[er] gaar 1 Pund Byg 1 Skp., og kan Kirkeværgen ingen Forskjel gjøre, hvor mange Skjepper det er. — Kirkeværgen siger, at der er kommen en Skov fra Kirken, som kaldes Aageby Kirkeskov og Jep Torbensens Frue haver, og haver været fra i 15 Aar¹⁾. Item en Jord, som skylder 1 Tønde Byg til Kirken, og Jep Torbensens Tjener haver inde iblandt sin Jord og fæster den af sin egen Husbond.

Præsten til Aageby Sogn, endskjønt han bor i Sønder Herred, haver 3 Breve paa Aageby Præsterente, det ene paa Pergament, de andre paa Papir. Item 3 øde Jorder, og skylder hver 1 Pund Byg til Præsten. Almissekorn 22 Skpr. Helmissemad 7 Proviantbrød. Tiendere 18.

Degnen har ingen Breve, ej heller er skreven i Kirkebogen om Degnebol eller Ejendom. Ingen Degnebol, Skov, Jord eller andet. Almissekorn og Klokkerskjepper kan beløbe sig tilhobe 2 Pund 4 Skjepper.

Østofte.

Kirkens Rente: Byg 5 Pund, Almissekorn 2 Pund, Penge

¹⁾ I Randen: Se derom Visitatsbogen.

2 Sk. grot; ingen Ejendomsbreve; men i Kirkebogen findes om Kirkens Ejendom og videre¹⁾.

Præstens Rente og Adkomst: Ingen Ejendomsbreve; men udi Kirkebogen findes derom Besked. Præsten haver 4 Tjenere, de 3 skyldte 2½ Pund Byg og 3 Sk. grot; den fjerde ikkun 12 Sk. Præstegaardsjord alsammen er 8 Pund Land. Eng 20 Læs. Tiendere 140. Helmisspenge 4 β og 3 af Sognemændene, beløber ungefærlig 24 Mk. Almissekorn 8 Pund, fri Skovshug og Oldengjæld. Inventarium 2 gl. Borde, 1 gl. Skab og 2 Træsenge.

F æ j ø .

Kirken: Ingen Ejendomsbreve. Aarlig Landgilde 1 Skp. Byg af hver Mand, er 70; er i een Summa 3 Pund minus 2 Skp.

Præsten: Ingen Ejendomsbreve eller Kirkebog. Jord 3 Skp. Land, ingen Eng. Intet Almissekorn; men hver Mand skulde give Præsten aarlig 1 Skp. Byg; derfor giver hver Mand en Gaas, og en vis Rente aarlig. Tiendere 70. Inventarium 1 gl. Bord.

Degnens Indkomst er 4 Pund Rug og 4 Pund Byg og 4 Skp., nemlig 1 Skp. Rug og 1 Skp. Byg af hver Mand. Jord 3 Skp. Land. Ingen Eng. Helmissmad 17½ Mk. 4 Sk. af hver Mand. Ingen Degnebol; men hver bygger eller koster selv Vaaning.

F e m ø .

Kirken: Ingen Ejendomsbreve. Jord 1 Skp. Land.

Præstens Rente: Ejendomsbreve ingen. Ager og Eng ingen. Tiendere 41.

Degnen: Af hver Mand 1 Skp. Rug, 1 Skp. Byg, beløber i en Summa 2 Pund 1 Skp. Rug og 1½ Pund 5 Skp. Byg. Ingen Jord. Hellemissemad 1 Bøste Flæsk og 4 Rugleve af hver Mand. Inventarium intet.

¹⁾ Biskop Mogens Krafsses Brev af 1464, hvorved Østofte Sogn henlagdes under Maribo Klosters Patronat, findes trykt i Danske Mag. II, 11—12.

A s k ø .

Findes et Brev, givet under Datum 1512, lydendes, at Hr. Hans Andersen, Sognepræst paa Fæjølø, haver tilladt, at Askø Mænd maa selv besørge sig en Kapellan.

Kirken haver ingen Rente; men Sognemændene holde hende selv ved Magt af deres egen Bekostning.

Præstens Indkomst: Ejendomsbreve ingen. Jord i alle Marker 46 Skp. Land, som Sognemændene skal pløje, saae og harve; men han skal selv lade Kornet til. 5 Læs Eng i alle Marker. Intet Almissekorn, men haver en Gaas og et Lam af hver Mand aarligen i vis Rente. Tiendere 14. Almuen plejer af gammel Tid at holde Præstegaards Alhus ved skjellig Bygd uden Præstens Bekostning, saa meget som Tømmer og Tag angjælder. Inventarium: Bord og Bænke.

Degnens Rente: 1 Skp. Rug og 1 Skp. Byg af hver Mand. Jord i alle Marker 31 Skp. og 1 Læs Eng. Jorden skal Almuen pløje og saae ham. Hellemissesmad 4 Rugleve, et Bøste Flæsk og Medister af hver Mand.

Anno Dni 1564 in mense Octobri partimque in Novembri visitavi omnes Ecclesias provinciales Fuelse, visitationem inchoans 23 Oct. eamque absolvens circa diem Novembr. 9. In qua visitatione præter necessaria negotia, quæ ad officium præpositi juxta regiam ordinationem et visitationis formulam D. Petri Palladii spectabant, non sine magno labore et molestia conscripsi et in certum registrum retuli bona Ecclesiastica, Ecclesiarum, Pastorum ac Diaconorum, totius Provinciæ tali forma ac modo, ut supra vides, in eum finem, ne bona quædam Ecclesiastica abalienentur posthac per quorundam malorum hominum fraudem, nec cuilibet deprædendarum Ecclesiarum occasio pateat, sicut hactenus factum est, non absque maximo tam Ecclesiarum quam Pastorum damno, quod forte in ipso registro invenies. Utinam ante annos aliquot ita notata, signata, conscripta inque certa registra relata fuissent bona Ecclesiastica in

Lalandia, prædæ non fuissent quibusdam sic exposita et ablata, ut sunt.
